

Legea antimonopol din China – un model de inspirație europeană

Cornelia LEFTER

Academia de Studii Economice, București
cornelialefter@ase.ro

Oana OPREA (TEODORESCU)

Academia de Studii Economice, București
Oana.Teodorescu@bc1-leasing.ro

Rezumat. *Globalizarea economiei mondiale actuale are nu numai o componentă economică, ci și o importantă latură juridică. Tot mai multe țări se preocupă de revizuirea sau completarea legislației lor interne pentru a o face compatibilă cu reglementări deja existente în ale țării sau zone geografice care în mod tradițional ocupă un rol important în schimburile lor economice. Un exemplu îl reprezintă China, țară care, în ultimele decenii, și-a intensificat schimburile comerciale cu statele membre ale UE. Această evoluție a fost susținută și de adoptarea Legii anti-monopol în China.*

Cuvinte-cheie: globalizare; cooperare; concurență; practici concertate; concentrări economice.

Cod JEL: K21.

Coduri REL: 5D, 17F.

Globalizarea economiei mondiale actuale are nu numai o componentă economică, ci și o importantă latură juridică. Procesul globalizării nu influențează numai circuitul economic mondial ci, în egală măsură, și adoptarea unor reglementări uniforme sau cel puțin armonizate care să susțină relațiile economice din ce în ce mai complexe dintre operatori economici de diferite naționalități. În acest cadru, tot mai multe țări se preocupă de revizuirea sau completarea legislației lor interne prin adoptarea unor norme juridice compatibile cu reglementări deja existente în ale țării sau zone geografice care în mod tradițional ocupă un rol important în schimburile lor economice.

Un exemplu în acest sens îl reprezintă China, țară care, datorită dezvoltării sale economice susținute din ultimele decenii, și-a intensificat schimburile comerciale cu statele membre ale UE, parteneri tradiționali ai exporturilor chineze. Mai mult decât atât, după ce China a devenit, în 2001, membră a Organizației Mondiale a Comerțului, s-a impus dezvoltarea cadrului legislativ intern adaptat noilor realități și sporirii investițiilor⁽¹⁾ străine.

În acest context se explică adoptarea și intrarea în vigoare a Legii⁽²⁾ chineze Antimonopol. Această lege a fost gândită pe principii aproape identice, după cum vom vedea, cu prevederile de drept comunitar al concurenței. Legea reglementează pe piața chineză mecanisme de acțiune și control similare cu cele reglementate de tratatele comunitare, cum ar fi: interzicerea practicilor concertate⁽³⁾, interzicerea abuzului de poziție dominantă⁽⁴⁾, controlul fuziunilor și a concentrărilor de întreprinderi (Foster, 2007, p. 161). Explicația acestei similitudini rezidă, după cum vom vedea⁽⁵⁾, din reușita constantă a procesului de cooperare economică dintre UE și China.

1. Cooperarea economică bilaterală UE – China

Dezvoltarea constantă din ultimele decenii a schimburilor comerciale dintre UE și China a permis adoptarea, la Summit-ul din anul 2003, a unei declarații comune, ce a identificat politicile din domeniul concurenței drept arie de interes major pentru cele două părți. Ulterior, începând cu anul 2003, au avut loc schimburi⁽⁶⁾ interinstituționale între UE și China pentru ca experiența și reușita instituțiilor europene în materie de concurență să fie împărtășite partenerilor chinezi. Consultările și recomandările UE au vizat: fixarea unor obiective clare în China pentru legea concurenței și regimul său de aplicare, stabilirea unor instituții de stat puternice și independente pentru controlul practicilor concurențiale și asigurarea echității și transparenței procedurale în abordarea problemelor de concurență. Pe aceeași linie, în 2004 s-au pus bazele Dialogului de Politici Concurențiale între Europa și China (www.europa.eu), un permanent forum de consultare între cei doi parteneri comerciali vizând

asistența pe probleme de logistică și dezvoltarea cadrului instituțional aferent politicilor concurențiale. Acest dialog a urmărit, până la adoptarea LAM, în anul 2007, în special problemele politicilor antitrust, adică fuziunile transfrontaliere, liberalizarea utilităților publice și intervenția statului în procesele de piață, concurența multilaterală. Vizitele oficiale, schimburile de idei și consultările la cel mai înalt nivel dintre reprezentanții UE (Directorul Diviziei de Relații Internaționale a Comisiei Europene sau Comisarul European pentru Concurență) și oficialitățile chineze au constituit un real imbold și suport în vederea adoptării Legii antimonopol în China.⁽³⁾

Primită încurajator de către oficialii europeni, noua lege chineză antimonopol se bazează pe unele dintre conceptele cheie ale dreptului concurenței de la nivel european. Scopurile acestei legi, menționate în art. 1, sunt: de a preveni comportamentele comerciale monopoliste, de a proteja competiția corectă pe piață și de a consolida eficiența economică, pentru a salvarda interesele consumatorilor și interesul public. În acest sens, conform art. 3 din lege, sunt considerate comportamente monopoliste incompatibile cu climatul concurențial normal (acordurile de tip monopol între operatorii de piață, abuzul de poziție dominantă și concentrările economice care elimină sau afectează concurența sau ar putea elimina sau afecta concurența pe piața relevantă). De asemenea, art. 4 al legii stabilește că exercitarea oricăror activități economice este, în China, supusă controlului statului și se desfășoară în acord cu principiile politicilor de piață socialistă: macrocontrolul și sistemul de piață unificat, deschis și competitiv. Drept urmare, politicile antimonopol sunt controlate de trei agenții de stat: Ministerul Comerțului (pentru controlul fuziunilor de întreprinderi), Comisia Națională pentru Dezvoltare și Reformă (pentru politicile monopoliste relative la prețuri) și Administrația de Stat pentru Industrie și Comerț (pentru acorduri dintre întreprinderi și abuzul de poziție dominantă, nerelative la stabilirea prețurilor pe piață).

2. Interzicerea înțelegerilor sau practicilor concertate

Comisia Europeană consideră aceste practici drept unele dintre cele mai grave încălcări ale dreptului concurenței. Practica arată că, cel puțin la nivel statistic, astfel de practici se referă la: stabilirea prețurilor pe o piață relevantă, alocarea geografică a clienților între anumite întreprinderi ori stabilirea și limitarea volumului de producție. Pe aceste baze, Art. 101 TFUE⁽⁷⁾, fost art. 81 TCE⁽⁸⁾ definește aceste practici concertate și limitele între care acestea acționează⁽⁹⁾.

La nivel european, Comisia, precum și autoritățile în materie de concurență din statele membre au la dispoziție o serie de competențe pentru a

preveni astfel de comportamente anticoncurențiale, care includ: înlesniri fiscale sau reduceri fiscale pentru întreprinderile care oferă informații despre astfel de practici anticoncurențiale, competențe de inspecție și control, și, respectiv, de a solicita permanent documente și informații de la întreprinderile active, pe sectoare de activitate. Spre exemplu, în noiembrie 2008, Comisia a sancționat⁽⁴⁾ întreprinderile Asahi, Pilkington, Saint-Gobain, S. Oliver, din domeniul sticlei pentru autovehicule, la plata a aproximativ 1,3 miliarde EURO, cu titlul de sancțiune, pentru punerea în practică a unei astfel de înțelegeri prin încălcarea art. 101 TFUE. Respectivele întreprinderi au fost găsite vinovate de împărțire ilegală a pieței de desfacere și de schimburi de informații comerciale sensibile în ceea ce privește livrările de produse pe piața relevantă.

La rândul său, Legea chineză antimonopol numește înțelegerile sau practicile concertate drept acorduri de monopol și le divide în două categorii:

- *acorduri de monopol orizontale*, echivalentul practicilor concertate de la nivelul Uniunii Europene. Acestea se referă la acorduri între întreprinderi care vizează să fixeze prețurile produselor, să limiteze volumul producției și al furnizării de produse, să împartă piața dominantă între ele, să restricționeze activitățile de cercetare-dezvoltare pe piața relevantă ori să boicoteze anumiți furnizori, competitori sau chiar clienți.
- *acorduri de monopol verticale*, care se referă la înțelegerile dintre o întreprindere și partenerii săi comerciali cu scopul de a fixa prețurile de revânzare sau de a restricționa prețurile minime de revânzare către terți.

Similar reglementărilor europene, art. 53 și 54 din LAM prevăd un regim de înlesniri și reduceri fiscale sau chiar exceptarea de la aplicarea sancțiunilor pentru întreprinderile implicate într-un astfel de acord de monopol, dar care oferă informații concludente și raportează autorităților competente ale statului aceste acorduri prohibite. Sub raportul competențelor, autoritățile chineze competente cu punerea în aplicare a practicilor antimonopol pot: face inspecții la sediile companiilor implicate; solicita informații și documente inclusiv informații bancare; sigila și reține dovezile găsite sau pot solicita documente relevante, aparținând companiilor, părților interesate, altor entități sau chiar persoanelor fizice.

3. Interzicerea abuzului de poziție dominantă

În termenii dreptului european al concurenței, o întreprindere se află pe o poziție dominantă dacă se află într-o atare poziție de putere economică încât este capabilă de a acționa independent față de competitorii săi și în final față de

clienții săi (Foster, 2007, p. 161). Abuzul de poziție dominantă este definit de art. 102 TFUE (fost art. 82 TCE)⁽¹⁰⁾.

Un exemplu de analiză și decizie a abuzului de poziție dominantă este cazul Comisiei Europene împotriva Microsoft (<http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/microsoft>). În acest caz, Comisia Europeană a intervenit la sesizarea companiei Sun Microsystems, și în urma analizei efectuate a decis, în martie 2004, că Microsoft a abuzat de poziția sa dominantă pe piața sistemelor de operare PC și în consecință a sancționat-o la plata unei amenzi de 497 milioane EURO pentru faptul că a abuzat de poziția sa dominantă pe piața producătorilor de sisteme de operare PC și a obligat-o să dezvăluie competitorilor informațiile necesare pentru compatibilizarea sistemelor lor de operare cu Windows.

Legea chineza antimonopol definește abuzul de poziție dominantă drept o poziție de piață deținută de o întreprindere, care poate: fie să controleze prețurile sau cantitatea de produse sau orice alte condiții ale tranzacțiilor pe piața relevantă, fie să blocheze sau să afecteze accesul altor întreprinderi la piața relevantă. Sunt considerate practici abuzive și deci prohibite: vânzarea produselor la prețuri excesive și nejustificate, cumpărarea de produse la prețuri nejustificat de mici, refuzul nejustificat de a intra în relații comerciale cu anumite întreprinderi ori vânzarea în mod nejustificat a produselor la prețuri sub costuri.

Autoritățile antimonopol au, în acest caz, asemenea regulilor UE, puterea discreționară de a determina dacă întreprinderile au sau nu o poziție dominantă și dacă aceste companii sunt ținute de o responsabilitate specială (cum ar fi aceea de a nu abuza de poziția lor dominantă), pentru a nu afecta sau restricționa concurența efectivă).

4. Controlul fuziunilor și preluărilor de întreprinderi

În domeniul controlului fuziunilor și al preluărilor de întreprinderi, la nivelul UE există sistemul notificărilor prealabile și practic există o jurisdicție care se împarte între Comisia Europeană și autoritățile din statele membre, competente în domeniul punerii în aplicare a politicilor concurențiale.

Fuziunile care au un impact major asupra economiei europene sau chiar mondiale cad sub jurisdicția exclusivă a Comisiei Europene. O astfel de tranzacție trebuie notificată Comisiei, iar aceasta are la dispoziție 35 de zile pentru clarificarea termenilor săi și a face, eventual, anumite recomandări. Abia după acest termen, și numai dacă Comisia Europeană consideră că respectivele fuziuni nu sunt de natură a afecta concurența reală, se intră în analiza propriu-zisă a cazului. Pentru analiză, Comisia are la dispoziție 125 de zile ca să se pronunțe cu privire la interzicerea ori acceptarea tranzacției. De regulă, după ce

în prima fază are loc clarificarea termenilor tranzacțiilor, Comisia nu va autoriza o fuziune doar dacă, în mod întemeiat, consideră că încheierea ei are potențial negativ asupra echilibrului concurențial (http://ec.europa.eu/competition/mergers/overview_en.html).

Dacă fuziunea nu are un impact major asupra concurenței intracomunitare, competența de analiză și decizie aparține autorităților din statele membre. Acestea pot face analize și investigații de piață și pot impune condiții unei fuziuni pentru a se asigura o concurență efectivă sau pot chiar interzice întregul proces *per se*.

Legea antimonopol din China prevede un sistem de prenotificare pentru fuziunile care se încadrează în anumite praguri valorice. În mod asemănător prevederilor din UE, pragurile se stabilesc în funcție de veniturile întreprinderilor în cauză. Decretul cu privire la Declararea Pragurilor pentru Concentrările Economice a fost publicat pe 3 august 2008, iar Consiliul de Stat Chinez a fost împuternicit să adopte norme de aplicare pe domenii specifice, cum ar fi: bănci, asigurări, bunuri etc.

Este, de asemenea, de menționat că, în China, concentrările economice între companii străine investitoare vor fi prenotificate, odată ce ating pragurile stabilite prin legislația amintită. Ministerul Comerțului din China poate impune condiții specifice în acest sens, așa cum s-a întâmplat în cazul⁽¹¹⁾ *Anheuser Busch/InBev*.

Standardele și pragurile care fac o astfel de prenotificare necesară sunt calculate în funcție de veniturile anuale ale companiilor implicate în concentrare, întocmai ca și în cazul UE. În plus față de prevederile comunitare, în China, Ministerul Comerțului poate interveni și în concentrări care nu întrunesc pragurile de prenotificare stabilite, dacă în mod întemeiat acestea consideră că respectiva concentrare este de natură a afecta concurența pe piața relevantă. Concluzia este că, asemeni UE, unde notificările prealabile sunt, în fond, un test de concurență, și în China se întâmplă același lucru, însă, Ministerul Comerțului poate justifica o tranzacție, nu neapărat prin prisma pragurilor atinse, ci prin prisma unor alte considerente, cum ar fi interesul public. Ministerul Comerțului are astfel o putere de apreciere discreționară ce urmărește eliminarea abuzurilor pe piețele relevante.

Deși față de politicile europene din domeniul concurenței cele din China se află în faza de început a consolidării lor, există, după cum aminteam, o convergență accentuată între acestea, la nivel de principii și modalități de punere în aplicare.

Mai mult decât atât, faptul că principiile și metodele aplicării lor sunt atât de asemănătoare, uneori identice, denotă încă o dată un export de politici comerciale de succes al UE, care prin aceasta își consolidează rolul de actor de importanță majoră pe piața economică mondială.

Note

- (1) Investițiile europene pe piața chineză depășesc 35 miliarde EURO, cea mai mare parte fiind concentrate în perioada de după 2001.
- (2) Legea Antimonopol sau LAM a fost adoptată în august 2007 și a intrat în vigoare la 1 august 2008.
- (3) Conform Competition, The Law and Leading Lawyers Worldwide, vol. I, Practical Law Company, PLC Cross Boarder Handbooks, Legal and Commercial Publishing Ltd., 2009, p. 39.
- (4) Vezi Jurnalul Oficial C 173, 25/07/2009, pp. 13-16.
- (5) Vezi <http://www.europa.eu/competition/international/bilateral>.
- (6) Între Comisia Europeană și Ministerul Comerțului din China.
- (7) Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.
- (8) Tratatul Comunității Europene.
- (9) Articolul 101 TFUE prevede că:
- (1) Sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune și, în special, cele care:
- (a) stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- (b) limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- (c) împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- (d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- (e) condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.
- (2) Acordurile sau deciziile interzise în temeiul prezentului articol sunt nule de drept.
- (3) Cu toate acestea, prevederile alineatului (1) pot fi declarate inaplicabile în cazul:
- oricăror acorduri sau categorii de acorduri între întreprinderi;
  - oricăror decizii sau categorii de decizii ale asocierilor de întreprinderi;
  - oricăror practici concertate sau categorii de practici concertate care contribuie la îmbunătățirea producției sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut și care:
- (a) nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective;
- (b) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.
- (10) Articolul 102 TFUE prevede că:
- Este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia. Aceste practici abuzive pot consta în special în:

- (a) impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;
- (b) limitează producția, comercializarea sau dezvoltarea tehnică în dezavantajul consumatorilor;
- (c) aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- (d) condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

⁽¹¹⁾ *Anheuser Busch/InBev*. este primul caz în care Ministerul chinez al Comerțului a publicat în 2008 o decizie în materie de fuziuni de întreprinderi. În speță a fost vorba de preluarea companiei Anheuser-Busch de către InBev. Ministerul Comerțului a statuat că respectiva preluare nu ar afecta piața relevantă (respectiv piața producătorilor de bere) din China, și cu toate acestea, a impus în mod controversat anumite condiții care limitau accesul InBev. la achiziționarea de părți de interes din alte companii de pe piața relevantă. Astfel, companiei InBev. îi era interzis să: dobândească părți de interes la două dintre companiile producătoare de bere China - Resources Snow și Beijing Yanjing, să crească participarea la capital deținută de Anheuser-Busch într-o altă companie producătoare de bere (Tsing-Tao Brewery) și să crească participarea la capital deținută de InBev. la o altă companie producătoare de bere, Zhujiang Brewery. Aceste restricții impuse viitoarelor tranzacții au fost surprinzătoare pentru experți, deoarece, de regulă, o autoritate în materie de concurență nu ar impune condiții asupra unor viitoare concentrări de întreprinderi, ci doar asupra efectelor acestor concentrări asupra pieței. Cu alte cuvinte, o autoritate în materie de concurență nu s-ar pronunța în termeni nefavorabili asupra unei noi concentrări ca atare, ci numai dacă respectiva concentrare ar genera efecte negative asupra concurenței reale pe piața relevantă.

Bibliografie

- Anti-Monopoly Law of China, source: www.china.org.cn/government/laws/2009-02/10/content_17254169.htm
- CONCIL REGULATION (EC) No. 139/2004 of January 20th, 2004 regarding the control of economic clustering among companies
- Consolidated version of the Treaty regarding the Functioning of European Union (with further amendments made by the Lisbon Treaty)
- Craig, P., De Burca, G. (2009). *Dreptul Uniunii Europene*, Editura Hamangiu
- Foster, N. (2007). *EU Law 2007*, Sixth Edition, Oxford University Press 2007, p. 161
<http://ec.europa.eu/> (*case Microsoft and case Asahi, Pilkington, Saint-Gobain, S Oliver*)
- Online legislative library – <http://www.thefreelibrary.com/>
- Weatherill, St. (2003). *Cases and Materials on EU Law*, 7th Edition, Oxford University Press
- Web portal of European Union - <http://ec.europa.eu/>
- Web portal of European Court of Justice - <http://curia.europa.eu/>
- Web portal of European legislation - <http://eur-lex.europa.eu/>
- Web portal of the Government of PR of China: <http://www.china.org.cn/>